

www.merhabahaber.com

Cilt: 14 • Sayı: 23
1 EKİM 2014 ÇARŞAMBA

Merhaba

gazetesinin her **Çarşamba**
okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maluz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

Vefatının 10. Yıl Yıldönümünde
Mehmet Önder

BİR İLİM ADAMI YAZAR **MEHMET ÖNDER** (1926-2004)

I. HAYATI

1926 yılında Konya'nın Çumra İlçesine bağlı Karkın Kasabası'nda doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Konya'da tamamladıktan bir süre sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne devam etti; ama tarih sevgisi ağır bastığından 1946 yılında bu fakülteden ayrılarak Ankara'ya geldi ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Tarih Bölümü'nde öğrenimini sürdürdü. Bu fakültede öğrenciyken bir taraftan da yazarlık hayatına atıldı, ayrıca "Nur" adlı bir edebiyat dergisi yayınladı. Fakültede öğrencilik yıllarını sür-

dürürken şiirleri, çeşitli edebiyat ve sanat dergilerinde yayınlanıyordu. Bu şiirler 1946-1950 yılları arasında "**Köyün Bağrından, Zafer Yolunda ve Mevsim Sonu**" adlı üç şiir kitabında toplandı. Bu arada "**Senden Ayrı**" adlı bir roman denemesi de yaptı. Ve bu denemesi 1947 yılında "Yeni Mersin" gazetesinde tefrika edildi.

Mehmet Önder, 1950 yılında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinden Sanat Tarihi lisansı ile mezun oldu. Aynı yıl Konya'da "**Mevlâna Müzesi**" Asistanlığı ve Müdür Yardımcılığına atandı. Bu arada Konya Lisesinde Türkçe Edebiyat dersleri de verdi. Bir yıl sonra askere alındı, askerlik görevini İzmir'de ve Konya'da tamamladı.

1952 yılında tekrar Konya Müzeleri Müdür Yardımcılığına getirildi. 1954 yılında da bu müzelerin müdürü oldu. 1964 yılına kadar Konya'da on yıl müze müdürlüğü görevini sürdüren Mehmet Önder büyük bir çalışma ile Konya'da, Konya Arkeoloji Müzesi'ni, Konya Çini Eserler Müzesi'ni, Konya Selçuk Ahşap ve Taş Eserleri Müzesi'ni ve Atatürk Müzesi'ni kurdu. Konya Etnografya Müzesi'nin önemli hazırlıklarını yaptı.

1957 yılında staj için Almanya'ya gönderildi. Münih'te üç ay müzecilik stajını yaptıktan sonra 1959 yılında Farsça'sını ilerletmek üzere bir yıl Tahran'a gönderildi. Tahran Üniversitesi'nde tasavvuf ve edebiyat derslerine devam etti.

1961 yılı Ekim ayında Paris, Louvre Müzesinde görev aldı. Paris'te bulunduğu yıllarda ayrıca “Bibliothèque Nationale” (Milli Kütüphane) de araştırmalar yaptı. Paris'ten döndükten sonra tekrar Konya'da Müze Müdürlüğü görevini sürdürdü.

1964 yılı 8 Nisan'ında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan Ankara'da Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne Genel Müdür olarak atandı. 1964-1967 yılları arasında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü olarak Türkiye'de 20'den fazla yeni müzenin temellerini attı, birçoklarını ziyarete açtırdı.

Bu başarılı hizmetlerinden dolayı Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşar Muaviniğine tayini çıktı. 1967-1968 yılları arasında Kültür Müsteşar Muavini olarak Türk müzelerinin, kütüphanelerinin ve güzel sanatlarının gelişmesi için çaba gösterdi ve 1969 yılında da Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarı oldu.

Mehmet Önder'in Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan müzeler, kütüphaneler, güzel sanatlar, tiyatro ve operalar, yayınlar gibi kültür dairelerinin “Kültür Bakanlığı” adıyla yeni bir bakanlık kurularak bu dairelerin Kültür Bakanlığına bağlanmasını ve burada hizmet görmelerini istiyor ve bunun için çalışmalar yapıyordu. Bu çalışmalarını sürdürürken 1971 yılında Kültür Müsteşarlığı mevcut kültür daireleri ile birlikte Başbakanlığa bağlandı. Mehmet Önder de Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ayrılarak Başbakanlık Kültür Müsteşarı unvanı ile bu dairelerin başına geçti. Üç yıl Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı görevini sürdürdü. Bu arada 1971 yılında Kültür Bakanlığı kurulmuştu. Mehmet Önder de 6 ay süre ile bu bakanlık kaldırılıncaya kadar Kültür Bakanlığı Müsteşarı oldu. Tekrar Başbakanlık Kültür Müste-

Mehmet Önder

şarlığına getirildi.

1975 yılında Kültür Müsteşarlığından ayrılarak, önce Başbakanlık Kültür Müşaviri, 1977 yılında da Almanya'da Bonn Büyükelçiliği'nde Kültür Müsteşarlığına atandı. Burada Türk işçilerinin kültürel yönden faydalanmaları için Türk Kültür Merkezleri açtı. Türk haftaları ve milli günlerin düzenlenmesinde çalışmaları oldu. Bunlardan en önemlisi Atatürk'ün 110. doğum yılında Almanya'da yüzü aşkın etkinlik yapılmıştır. Almanya'daki görevi 5 yıl sürdü. Bu süre içerisinde Türk Alman kültürel ilişkileri de arttı. Nitekim 1982 yılında Türkiye'ye döndüğü zaman bu hizmetlerinden dolayı Alman Hükümeti Mehmet Önder'e Üstün Liyakat Nişanı vererek ödüllendirdi.

1982 yılında Türkiye'ye döndükten sonra, ona Başbakanlık Genel Sekreterliği görevi verildi. Ancak bu görevi bir kaç ay sürdü. O günlerde Kültür ve Turizm Bakanlıkları birleştirilmişti. Aynı yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Baş Müşavirliği'ne atandı.

Türkiye'de Türk-Pakistan Kültür Derneği Genel Başkanlığı'nı yıllarca yapması ve Pakistan Milli Şairi Muhammed İkbâl üzerinde sürekli araştırmaları dolayısıyla Lahore Üniversitesi önce bir madalya, daha sonra fahri doktora unvanını tevcih etti. 1986 yılında da Pakistan Devlet Başkanı tarafından İslâmabad'da yapılan bir törenle kendisine "Sitâre-i İmtiyaz" nişanı verildi. Aynı yıl, Selçuk Üniversitesi de Sanat Tarihi Fahri Doktora unvanını verdi.

1987 yılında kendi isteği ile emekliye ayrıldı ve kısa bir süre sonra Türkiye İş Bankası Genel Müdürlük Kültür ve Sanat Müşaviri olarak görevlendirildi.

Mehmet Önder, merkezi Berlin'de bulunan Alman Arkeoloji Enstitüsü üyesi, Londra'da Uluslararası Mevlâna Araştırmaları Kurumu'nun şeref üyesi, Lahore'da İkbâl Akademisi üyesi, Türkiye'de, Atatürk Kültür Dil ve Tarihleri Kurumu Atatürk Kültür Merkezi asli üyesi, Türk-Alman Dostluk Derneği, Türkiye-Pakistan Kültür Derneği Genel Başkanı, Anadolu Medeniyetlerini Araştırma Vakfı Başkanı, İlesam ve Folklor Araştırma Kurumu üyesi, Konya Eski Eserleri Sevenler Derneği Başkanı ve daha birçok kültür derneklerinin üyesi oldu.

Mehmet Önder araştırmalarını vefat edinceye kadar aralıksız sürdürmüştür. Bu güne kadar yurt dışında ve yurt içinde milletlerarası ve milli, yüz elliden fazla bilimsel kongre, seminer ve sempozyu-

ma katılmış, hepsinde de bildiriler vermiştir. Mehmet Önder, 24 Ağustos 2004 tarihinde Ankara'da vefat etmiş ve ertesi günü Konya'da toprağa verilmiştir.

Zafer Önder'le evli olan merhumun Celâle adında bir kızı ve Öner adında bir oğlu vardır.

II. KİTAPLARI

A. MAHALLİ TARİHLER İNCELEMELER

Seyahatnamelerde Konya, s. 96 Konya 1948.

Konya Matbuatı Tarihi, s. 112 Konya 1949.

Konya Maarif Tarihi, s. 94 Konya 1952.

Tarihî - Turistik Konya Rehberi (3 ayrı baskı) 1950-1968.

Milli Mücadelede Konya, Cilt: 1 - Delibaş Hadisesi.

Konya Çeşme ve Şadırvanları, s. 96 Konya 1955.

Konya Camileri I, s. 124, Konya 1960.

Mevlâna Şehri Konya (Tarih) (2. baskı) 1962 - 1974.

Konya Efsaneleri, s. 100 Konya 1963.

Kırşehir Güldestesi, s. 64 Ankara, 1976.

Seydişehir Tarihi, s. 188 Ankara 1986.

B. MEVLÂNA İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARI

Mevlâna ve Türbesi, (2. Baskı) s. 48-64 İstanbul, 1955 - 1956

Gönüller Sultam Mevlâna (1-10 Baskı), s. 156 İstanbul, 1958 - 1961 - 1974 - 1994.

Mevlâna Şiirleri Antolojisi, (4. ayrı Baskı İstanbul - Ankara, 1956 - 1958 - 1973 - 1984.

Mevlâna'nın Konya'daki Evi ve Medresesi, s. 20. Konya 1956.

Mevlâna'nın Sandukası, s. 28. Konya 1958.

Mevlâna'nın Huzurunda, s. 80 Konya 1963.

Mesnevi'den Hikâyeler, (5 Baskı) Ankara, 1969, 1971, 1973, 1982, 1990.

Mevlâna (Hayatı - Eserleri) s.256, İstanbul, 1973.

Mevlâna Bibliyografyası, C. 1-2, 280+383, Ankara 1973 - 1974

Mevlâna Bildirileri, s. 351, Ankara, 1973.

Çocuklara Mevlâna'dan Hikâyeler, s. 72-80, Ankara, - İstanbul, 1962, 1994.

Güldeste (Mevlâna'nın Eserlerinden Seçmeler), s. 96 - 168 Ankara. 1984-1995.

Yüzyıllar Boyunca Mevlevilik, s. 164 Ankara, 1992.

Yeşil Kubbenin Gölgesinde, s. 160, Ankara, 1993.

C.MÜZE KATALOGLARI, MÜZE-CİLİK ARAŞTIRMALARI

Mevlâna Müzesi Rehberi, s. 40 (1 ve 2. Baskı Ankara, 1958 - 1961).

Çini Eserler Seksiyonu (Karatay) Rehberi, s. 20 İstanbul, 1961.

Selçuklu Taş ve Ahşap Eserler Rehberi, s. 24 İstanbul, 1962.

Mevlâna Müzesi, (1 - 2 Baskı) s. 60 Ankara, 1969 - 1971.

Türkiye Müzeleri, s. 254 Ankara, 1977.

Yurt Dışı Müzelerinde Türk Eserleri, s. 128 Ankara, 1983 - 1987.

Antika ve Eski Eserler Ansiklopedisi, s. 160, İstanbul 1987.

Antika ve Eski Eserler Kılavuzu, s. 220, Ankara, 1955.

D.TÜRK KÜLTÜRÜ FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Bilgin Sivashlı Ali Kemâli (Hayatı - Eserleri), s. 64, Konya 1962.

Aydınlık Kapı (Şems'in Hayat Hikâyesi), s. 120 Ankara, 1963.

Nasreddin Hoca (Güldüren Gerçek), 1. 2. Baskı, s. 146. Ankara 1963-1971.

Anadolu Efsaneleri, s. 144 Ankara, 1966.

Efsane ve Hikâyeleri ile Anadolu Şehir Adları, s. 144 Ankara, 1969.

Büyük Bilgin Hadimi - Hayatı-Eserleri s. 24 Ankara 1969.

Anadolu Fetih Destanları, s. 96, Ankara, 1970.

Bitmez Tükenmez Anadolu, s. 301 Ankara, 1970.

Şehirler Şehire (I, II, III. Cüd) 230+210+180 s. İstanbul 1972-1974.

Anadolu'yu Aydınlatanlar, Cilt: 1-2 İstanbul. 1973-1974, 2.B. 1998.

Milli Kültür Politikamız s. 28 Ankara 1975.

Aldı Sözü Anadolu, s. 148 Ankara, 1976 - 1992.

Efsâne - Destan ve Hikâyeleri İle Anadolu Kentleri, s.430,İstanbul, 1986

Nasreddin Hoca'nın Hayatı, s. 64, İstanbul, 1986.

Şehirden Şehire Anadolu, büyük boy s. 372, Ankara, 1995.

Şaheserler Konuştukça, s. 278 Ankara, 1996.

E. ATATÜRK'LE İLGİLİ ARAŞTIRMALARI

Atatürk Evleri-Atatürk Müzeleri, s. 172 Ankara, 1970 - 1988.

Atatürk'ün Yurt Gezileri, s. 470 Ankara, 1975.

Atatürk'ün Evleri - Karargâhları, s. 134, Ankara 1977.

Atatürk'ün Almanya Gezisi s. 122 Ankara 1981.

İzmir Yollarında, s. 112, Ankara 1989.

Atatürk Konya'da, s. 143, Ankara 1989.

Atatürk Bildirileri, s.182, Ankara 1990.

Milli Mücadelenin Yanında ve Safında Öğüd Gazetesi, s. 40.Ankara 1986.

Atatürk'e Mektuplar, s. 41 Ankara 1987.

Atatürk Eskişehir'de, s. 134, Eskişehir 1991.

Atatürk'ün Almanya ve Avusturya Gezileri, s. 102 , Ankara. 1995.

F. YABANCI DİLDE ARAŞTIRMALARI

Konya And Mevlana (The Albüm) s. 60 İstanbul 1959.

Mevlana Und Sein Mausoleum s. 52 1959.

Die Mussien Von Konya, s. 40 Konya 1964.

Les Musees De Konya, s. 36 s. Konya 1964.

Mevlana Meseum s. 72 Ankara 1969.

Museum Of Mevlana, s. 66 Ankara 1969.

Musee De Mevlana, s. 72 Ankara 1969.

Atatürks House in Thessaloniki, s. 16 Ankara 1974.

Konya (Français-English) s. 96. İ-

tambul 1977 - 1982.

Konya And Mevlana, s. 80, İstanbul 1986 - 1994

Mevlana And The Whirling Dervishes, s. 224, Ankara 1977

The Museums Of Turkey, (1-2 Edition) s. 257 Ankara 1977-1983

Konya GUIDE, s. 100, 1990 - 1996

Konya ve Mevlana Museum, s. 96, İstanbul 1989 - 1995

Mevlana Museum, s. 96, Ankara 1991 1996

III. BAZI MAKALELERİ

"Konya Bilmeceleri", **Folklor Postası**, I (8-9) Mayıs- Haziran 1945, s.14-15.

"Konya Kalesi", **Akyokuş**, 7 Aralık 1948.

"Kapu Camii", **Konya** (131,132), Eylül-Ekim, 1949.

"Konya Efsanesi", **Yeni Konya**, 17 Kasım 1949.

"Etütler: Konya'da Tarih Boyunca Helvacılık", **Türk Folklor Araştırmaları**, 1(10), Temmuz 1950.

"Konyalı Halk Şairleri: Âşık Mehmet Yakıcı", **Yeni Konya**, 29 Kasım 1950.

"Konya'da İlk Hukuk Mektebi Nasıl

Açıldı", **Yeni Konya**, Mayıs 1951.

"Ahmet Hadimi'nin Şehadeti", **Yeni Konya** 1 Ağustos 1951.

"Konya'da İlim", **Yeni Konya**, 5 Ağustos 1951.

"Pir Esat Kimdir?" **Yeni Konya**, 8 Ağustos 1951.

"Konya Lisesi'nin Tarihçesi", **Yeni Konya**. 12 Ağustos 1951.

"İki yüz Yıldan Beri Konya'ya Gelen Müsteşirler", **Yeni Konya**, 24-25 Eylül 1951.

"Tanzimat'tan Sonra Konya ve Eğitim", **Yeni Konya**. 29 Eylül" 1951

"Konya'da İlk Gazete", **Yeni Meram**, 15 Kasım 1951.

"Konya'da Bir Selçuklu Medresesi", **Yeni Konya**, 21 Mart 1952.

"Tarihi tetkikler", **Yeni Konya**, 10 Eylül 1952.

"Sırası Geldikçe: Koyunoğlu", **Yeni Konya**, 14 Ocak 1953.

"Sırası Geldikçe: Konya Kaşıkları", **Yeni Konya**, 26 Temmuz 1953.

"Derlemeler: Şehir Manileri", **Türk Folklor Araştırmaları**, 3(50), Eylül 1953.

20. "Konya Kabristan Edebiyatından Örnekler", **Türk Yurdu**, Sayı: 247, Ağustos 1955, s. 132-134.

21. "Sohbetler: Konya Nüktedanlarından Cambaz Deli Osman", **Yeni Konya**, 16 Ağustos 1955.

22. "Mezarlıklar ve Mezar Taşlarımız", **Türk Yurdu**, sayı: 253, Şubat 1956, s. 621-622.

23. "İncelemeler: Mevlevilikte 18" **Türk Folklor Araştırmaları**, 4(85), Ağustos 1956.

24. "Konya Efsaneleri: Konya Adının Efsanesi", **Türk Folklor Araştırmaları**, 4 (90), Ocak 1957.

"Konya' da Tarihi deri İşleri", **Yeni Konya**, 13 Mayıs 1957.

"Hattat Şair ve Mesnevihan, Sıtkı Dede", **Yeni Konya**, 24 Mayıs 1957.

"Selçuknameler", **Yeni Konya** 28 Temmuz 1957.

"Konya Mezar Taşları Üzerine", **Yeni Konya**, 28 Temmuz 1957.

"Sahip Ata Külliyesi", **Yeni Konya**, 19 Nisan 1958.

"Mevlâna' da Türk Atasözleri", **Türk Folklor Araştırmaları**, 8 (149), Aralık 1961.

31. "Etütler: Konya Ağzı Üzerine Çalışmalar", **Türk Folklor Araştırmaları**, 8 (169), Ağustos1963.

Mehmet Önder

MEHMET ÖNDER'İ ANARKEN

Prof. Dr.
Talat S. HALMAN

*Halk Kültürü Araştırmaları Kurumu'nun Tertip Ettiği
"Ölümünün 10. Yıldönümünde Dr. Mehmet Önder'i Anma Toplantısı"nda
Talat Halman'ın Yaptığı Konuşma*

Sayın Önder Ailesi ve Dostları, Aziz kültürseverler. Önderseverler... Rahmetli Mehmet Önder'in hatırasını saygıyla anıyorum.

Günlerden 7 Temmuz 1971'di... Benim 40'ıncı doğum günümdü. O gün, Başbakan (Nihat ERİM) kendi makamındaki görüşmemizde, Kültür Bakanlığı kurulması konusunda benden istediği raporumu kabul ederek Bakan olmamı önermişti. O akşam Hisarcılarla birlikte yemek yiyecektik. Geleneksel şiirimizi canlı tutmak gibi bir idealde çıkarılmakta olan "Hisar" dergisinin kurucu yayıncısı Mehmet Çınarlı ile nispeten yeni dost olmuştuk. O yıl "Hisar"da Mevlana'nın bir rübaisinin İngilizce çevirisini, Ahmet Muhip Dıranas'ın, Çınarlı'nın, Munis Faik Ozansoy'un, İlhan Geçer'in birer şiirinin çevirisini yayınlamıştım. Çınarlı, bir açık hava lokantasına 6-7 "Hisarcı" davet etmişti. Munis Faik Ozansoy da gelmişti. Geçirdiği ciddi trafik kazasından sonra hâlâ asabı bozuk olan Munis Faik Bey, o gece zaman zaman ağlıyordu. Yakında Paris'e gidecekti – Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk UNESCO Büyükelçisi olarak. Bütün yemekte şiir konuşuldu. Zevkli, yoğun, âhenkli bir geceydi. Geç bir saatte kibar, zarif, çelebi bir zat geldi: Mehmet Önder. Geciktiği için özür diledi – "Bakanlıkta çok işim vardı", diyerek. Milli Eğitim Bakanlığıydı o. Mehmet Önder Milli Eğitimde iki yıldır Kültür Müsteşarıydı. Mevlana çalışmalarını biliyordum. İlk defa bir araya geliyorduk. Herkes gibi o da bilmiyordu iki gün sonra Kültür Bakanlığının doğacağını ve benim Bakan

olacağımı. Şiirle başladığımız o geceyi şiirle bitirdik.

İki gün sonra Kültür Bakanlığı doğdu. Bana verilen odaya ilk gelenlerden biri Mehmet Önder'di. Gayet nazik ifadelerle Müsteşarlığın devr-i teslimine hazır olduğunu, istenirse bu görevde devam etmekten onur duyacağını söyledi – vakur, ciddi, haysiyetli bir eda ile.

Ve bir gün sonra, Başbakan'a Kültür Bakanlığının kuruluşuna ilişkin çalışmalar konusunda bilgi verdiğim sırada Başbakan sordu: "Yeni bir Müsteşar seçecek misiniz?" Ben, değerli deneyim sahibi Mehmet Önder'le devam etmek istediğimi söyleyince Nihat Erim memnun oldu.

Benim Bakanlık görevim bitinceye kadar Mehmet Önder'le düzgün, saygın, verimli bir işbirliği yaptık. Aramızda hiçbir zorluk ve sürtüşme yaşamadık. Kültür etkinlikleri uğrunda elbirliğiyle, âhenkli bir çalışma yürüttük – ilk günden son güne kadar.

Kültür Bakanlığında, Mehmet Beyle birlikte kimisi tuhaf ve ibretli, komik – kimisi ahlâk ve kültür bakımından acıklı olaylar yaşadık.

Berberce Nevşehir'e gittikti. Akşam dönüp Ankara'da bir balenin prömiyerine yetişeceğiz. Arabaya bindik. Vaktimiz dar. Yola çıktığımızdan bir saat sonra, Mehmet Bey dedi ki: "Bugün görüştüğümüz bir milletvekilinin burada gazoz fabrikası varmış. O, size hediye olarak, bagaja üç kasa gazoz koydurmuş." Ben telaşlandım. "Olmaz öyle şey," dedim. "Rüşvet sayılır. Kabul edemem." (Bakın eskiden ne kadar saf düşüncelerimiz vardı. Gazoz bile kabul etmiyorduk.) Dönüp gazozları iade edecek vaktimiz yoktu. Ertesi gün, üç kasa gazozu Bakanlığın odacıları arasında paylaştırdık. Ve milletvekiline teşekkür mektubu yazarak gazozları Bakanlığın odacılarına dağıttığımızı bildirdik.

Birgün Cihat Alpan Paşa telefon etti. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteriydi o zaman. Bu çok kibar Paşa ezile büzüle diyordu ki: "Bunu söylemek zorunda

olduğum için sıkılıyorum: Sayın Cumhurbaşkanımızın bir isteğini iletmek zorundayım. Köşkte İbrahim isimli bir bahçıvan vardı. Yaş haddinden emekli oluyor. Cumhurbaşkanımız kendisinin Devlet Tiyatrosunda münhal olan marangozluk işine alınmasını istiyor. Bu tayini sağlar mısınız?" Başkası olsa "Başüstüne", derdi. Ben Alpan Paşa'ya sordum. "Peki, bu bahçıvan marangozluk yapabiliyor mu?" "Hayır", dedi Paşa. Devlet Tiyatrosundaki iş sağlanamadı. İsteğini gerçekleştirmediğimiz için Cumhurbaşkanımız çok kızmış.

Başbakan Nihat Erim'le de sorunlarımız oldu. Erim dedi ki: "Ben böyle isteklerde bulunmaktan hiç hoşlanmam ama, çok özel bir ricam var. Eşimin kırk yıllık arkadaşı fevkalade değerli bir soprano. Devlet Operası korosundan ayrılarak yıllarca önce İtalya'ya gitmişti. Orada da başarılı olmuş. Şimdi Türkiye'ye döndü. Solist olarak Devlet Operasına girmek istiyor. Siz tayini yapın." Devlet Operasına girmek, kanuna göre, ses sınavıyla mümkün olabiliyordu. 9 kişilik jüriyi hemen oluşturduk. Bayan Erim'in arkadaşı soprano üç arya seçerek jüri huzurunda söyleyecekti. Jüri toplantısı biter bitmez Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü Necil Kâzım Akses telefon etti. Sesi titriyordu, dedi ki: "Aman efendim, biz yıllardır hiçbir sınavda böyle feci bir ses dinlemedik. 9 üyenin oybirliğiyle kararı olumsuz oldu. Hattâ karara şöyle bir şerh yazdılar: Soprano olarak kabulü imkânsız olduğu gibi, koroya üye olarak bile alınamaz."

Başbakana durumu arzettiğimde çok öfkeli bir tepki verdi. Galiba tayini yapmadığım, yapamadığım için beni hiç affetmedi.

Bakanlık görevim bittiğinde yataklı trenle İstanbul'a yola çıkacağım zaman, Mehmet Önder bir veda yemeği düzenledi, Ankara garında beni dostça uğurlayanların başındaydı. Vefalı bir dosttu.

Sonraki yıllarda da iyi ilişkilerimiz ve işbirliğimiz çok güzel sürdü. 1980'li yıllarda ben Dışişleri Bakanlığının Kültür Büyükelçiliğini yaparken, Mehmet Önder Almanya'da Kültür Müşavirliği görevindeydi, Bonn'a gittiğimde bana

dostça yardımcı oldu, konukseverlik gösterdi. Birkaç yıl sonra Mehmet Önder, Sayın İrfan Nasrattınoğlu ve karikatür üstadımız Bedri Koraman birlikte New York'a geldiklerinde üçünü en sevdiğim restoranlardan birine – Smith and Wollensky'ye – öğle yemeğine davet ettim. İstakozlarıyla ve biftekleriyle ünlüdür o restoran... Ben istakoz meraklısıyım. Bizim Türk mutfağında istakoz pek olmadığı için konuklarım et yemekleri seçtiler. Benim istakoz yiyişimi şaşkınlıkla izlediler.

Daha sonra, Mehmet Önder İş Bankası'nın Kültür Müşaviri olarak çalıştığına, benim kitaplarımı yayınlamayı önerdi. 1995'te "Dört Gök Dört Gönül" başlıklı Rübailer, Tuyuğlar, Kitalar kitabımı itina ile hazırlayıp çok güzel bir baskıyla çıkardı. Sonra 1999'da "Candan Cana: Mevlânâ'dan Rübailer" kitabımı Erol Akyavaş'ın harika resimleriyle olağanüstü güzel bir cilt olarak yayınladı. Ara sıra da, Ankara'da birlikte öğle yemeği yiyerek sohbet ederdik.

On yıl geçmiş Mehmet Önder'in vefatından bu yana. Sizler gibi, elbette değerli eşi ve çocukları gibi ben de öz-lüyorum onu, hayranlıkla hatırlıyorum başarılı hayatını.

Ömrünü edebiyata ve kültüre, mil-letine ve memleketine, ailesine ve sanatlara vakfetmişti.

Delikanlılık ve ilk gençlik yıllarında üç şiir kitabıyla girmişti yayın âlemine. Sonra şiiri bıraktı ama, pek az insanımızın yaklaşabildiği sayıda inceleme, tarih, tasavvuf, Mevlana ve Atatürk konulu eser yayınladı.

Mehmet Önder, kadirşinas aydınların hayran olduğu bir kültür senteziydi. Yerel'den ulusal'a, sonra da evrensel'e yayılan bir entelektüel alandıydı.

Yerel / Konya'ya ilişkin kitaplarla başlamıştı: "Konya Rehberi", "Seyahatnamelerde Konya", sonra başka kentler: "Kırşehir Güldestesi", "Seydişehir Tarihi", daha niceleri...

Ulusal / "Anadolu Efsaneleri", "Şaheserler Konuştukça", "Anadolu Fetih Destanları", "Şehirler Şehire"...

Evrensel / "Mevlana Celaleddin", Nasreddin Hoca gibi uluslararası, kül-

türlerarası şahsiyetlerimiz ve Atatürk gibi dünya çapındaki tek büyük liderimiz hakkındaki kitapları... Büyük bir Mevlana bibliyografyası, Atatürk konulu 10, 11 kitabı vardır Mehmet Önder'in. Otuz kadar ödül kazandı, bunların biri fahri doktoraydı, ikisi Almanya ve Pakistan devlet başkanlarındandı.

Rahmetli Mehmet Önder, çok çalışkan ve üretken bir yazardı. Onun hakkında da bir kapsamlı bibliyografya çıkmıştı. "Basın Hayatının 40. Yılında Mehmet Önder Bibliyografyası..." O kitapta 1000 makalesinin künyesi bulunmaktadır. 1000 makale... Hayatını köşe yazarı olarak geçirmeyen kaç kişiye nasip olur böyle üretkenlik?

O, bir süper-bürokrattı. Konya Müzeleri ve Mevlana Müzesi Müdürü, Millî Eğitim Bakanlığının önce Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü, son-

Mehmet Önder

ra Kültür Müsteşarı, daha sonra Kültür Bakanlığı Müsteşarı, Bonn'da Kültür Müşaviri, İş Bankası Kültür Müşaviri... Her görev yaptığı mevkide işler, sadece bir sanat gibi değil, bir teknolojik mucize gibi düzenlenip, çalışırdı. Örnek bir yöneticilik üstadıydı, üslubu zarif, yaklaşımları güçlü. Her resmî yazısının kitabeti düzgün, her kararı isabetli, her görevlendirmesi doğru, her yaptığı iş berrak ve dürüst.

Mehmet Önder, tarih sevgisi, ede-

biyat ve sanat aşkı, kültür merakı ile dopdolu bir aydıdı. Anadolu medeniyetlerine ve Türk yaratıcılığına onun kadar çeşitli ve sürekli, hem de derin ve yaygın hizmetlerde bulunmuş insanımız çok azdır.

Çok yönlü bir entelektüeldi. Kişiliğinde nice varlıkları ve inançları mezcetmişti en olumlu özellikleriyle. İslamın geleneksel değerlerine bağlı bir mümin... Tasavvufun heyecanını yaşayan ve yaşatan bir sufi... Hem de lâik anlayışa saygı duyan bir Atatürkçü... Millî duyguları, dürüst vatanseverliği ömrü boyunca yaşam ilkeleri olarak benimsemiş, ama insanîyet ve hümanizma ideallerine de sınıksız bağlı sağlam bir dünya kişiliği... Hem doğunun, hem batının değerleriyle yoğrulmuş ileri bir Türk insanı... Latince bir söz vardır: ex oriente lux / ex occidente frux: Doğunun aydınlığı / batının ürünleri... Mehmet Önder bu sözdeki hikmetleri kendi kültür varlığında birleştirmişti.

Kültür yaşantımızın medar-ı iftiharıydı. Dost olduğumuz için övünç duyduğum, duyuyorum. Aydın yaşadı, aydınlıklar içinde yatsın.

DEDEM MEHMET ÖNDER

Eren ERGENE

“Büyüdükçe Küçülmelisin”... İşte dedemin bana öğrettiği en güzel cümle. Bu cümlelerin arkasındaki derinliği yıllar geçtikçe daha iyi anlar oldum.

Benim dedem, inancı, eğitimi ve kişiliği gereği yaşamını örnek bir eş, örnek bir baba ve örnek bir devlet adamı olmaya adanmış biridir.

Benim dedem herkes gibi hayatında zorluklar ve acılar yaşamış, incinmiş ama asla incitmemiş biridir.

Benim dedem, bizlere miras olarak han hamam, mal mülk değil temiz bir isim, değerli eserler ve güzel anılar bırakmış biridir.

Benim dedem kalbinden Allah aşkını bir gün bile eksik etmemiş, Mevlana'nın hoşgörü yolundan ay-

rılmamış biridir.

Ben de onun torunu olarak, hep öğütlediği gibi kalbinden Allah aşkını eksik etmeden, Mevlana'nın hoşgörüsünü örnek alacak, Atatürk'ün ilke ve inkılaplarına bağlı kalacağım.

Huzurunuzda ilim irfan sahibi rehberimi, dedemi, derin sevgi, saygı ve rahmetle anıyor bu organizasyonda emeği geçen herkese şükranlarını sunuyorum.

Müsaade ederseniz konuşmamı dedemin mezar taşında yazılı olan ve Vedat Varol'a ait şiir dizeleriyle bitirmek istiyorum.

*Dönmek dileriz haşre kadar vecd ile biz
Neylerle tutuşmuş yanarız; şimdi neyiz
Mevlana Celaleddini Rumi'ye varır
Toprakta değil sanki o gök kubbedeyiz*

MEHMET ÖNDER AĞABEY'LE NE ZAMAN TANIŞMIŞTIK?

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

Bugün çok yakın dostumuz olan bazı kişilerle ilk defa ne zaman ve nerede tanıştığımızı genellikle hatırlayamayız. Hatta bu tanışma veya tanıştırmaların çoğunlukla orada kaldığı ve o kişiyle bir daha hiç karşılaşmadığımız da olur. Nice uluslararası toplantılar sırasında nice devlet büyüğüyle tanıştık ama biz bile bunların çoğunu unutup gittik. Ancak biz de iz bırakanlar kalıcı olma özelliğini kazanmışlardır.

Mehmet Ağabey'i, Konya Lisesi'nin üçüncü sınıfında okuduğum öğrenim yılında (1953-1954) tanıdım. Tarih öğretmenimiz Nail Gökbudak, bir Çarşamba günü öğleden sonra bizim sınıfla birlikte bir sınıfı daha Mevlâna Müzesi'ne götürmüştü. O yıllarda caddeler, o günkü söyleyişle seyr ü sefer/seyrüsefer açısından son derece rahattı. Daha Konya'ya trafik gelmemişti. Ortalarda ne lüks otomobiller görülüyordu, ne de makam arabaları... Piyasa bisikletlere, faytonlara, biraz da motosikletlere kalmıştı. Onun için Anıt Alanı'ndan Mevlâna Alanı'na kadar, üçlü sıralar halinde şakalaşa şakalaşa gidiyorduk.

İşlemlerin sona ermesiyle biz yaramazlar içeriye alındık. Tabii öncelikle sıkı sıkıya tembih edilmiştik, öyle her şeye elimizi sürmek filan yoktu. Derken hocamız yanında, her halinden bir beyefendi olduğu anlaşılan, uzun boylu bir bey ile önümüze düşüp bize içeriye aldılar. Loş bir ortam... Bizim civıltılarımız ortalığı inletmese bile dalgın sessizliğe çelme takıyordu. Tabii görülecek yer çoktu. Onun için o uzun boylu bey bize, biz çocukların anlayabileceği, hakkında bilgi aldıkları takdirde heyecanlanacakları eşyalarla ilgili bil-

giler veriyordu. İşte onların asla unutamayacağım ikisi.

Bir yandan yürüyor, bir yandan da bizlere sesleniyordu:

“Çocuklar, şimdi sizi konuşan taşla tanıştıracam!”

Hay Allah, o da nereden çıktı? Hiç taş konuşur muydu? Bu konuşma ses çıkarma şeklinde değilmiş, kocaman bir taşla verilen şekilmiş konuşan. Müzenin ortalarında bir yere sessizce toplandıktan sonra sözlerine başladı: “Şimdi hep birlikte başımızı yukarıya doğru kaldıralım.”

Âdeta hep birden 'uygun adım' hesabı başlarımızı yukarıya doğru kaldırdık. O da ne; yukarıdan aşağıya doğru bir süslü taş sarkıyor, ama aşağıya doğru yaklaştıkça küçülüyor. Meğer o süslü taş ustaların elinde yontula yontula, hiç kırılmadan ve çatlamadan bir zincir halinde şekillendirilmiş. Gerçekten de o taş konuşuyordu, hem de biz çocukları hayretler içinde bırakarak. Bugün o taşımıza, daha doğrusu kendi çapında bir sanat şaheseri olan zincire *Sabır Taşı* adını veriyoruz. Aslında

Sabır Taşı

tek kişilik sabır kelimesi bile az gelir, 'sabırlar' desek nasıl olur acaba? Bir blok kaliteli mermer sabırla yontularak, kısacası işlenerek bugünkü şeklini almış. Bazı araştırmacılar 16. yüzyıla tarihlendirirler. Galiba ilhamını da, Alaeddin Camiinin dış cephesindeki melek figürlerinden almış ustamız. Ne zaman Müze'ye gitsem o taşa, *Sabır Taşı*'na mutlaka bakarım, hâlâ konuşuyor mu diye... Bazı ek bilgileri lütfeden Atatürk Üniversitesi'nden öğrencim, Müze Müdür Yardımcısı hemşehrimiz Dr. Naci Bakar, bu mermer zincirlerden biri daha büyük olmak üzere iki tane olduğu bilgisini de lütfettiler.

Zaman, şarkıdaki gibi su gibi akıp geçiverdi. Çıkışa doğru yöneliyoruz. Bize bir kap gösterdi o uzun boylu bey...

"Bunun adı 'Nisan Tası'dır... Nisan ayında yağın yağmur suları bu tasta biriktirilir..." Ve o anlatmayı sürdürüp gitti. Gidiş o gidiş, Mehmet Önder Ağabey gideli on yıl oldu ama anlattıkları 60 yıldan beri hâlâ ku-

laklarımda... Bu tasta biriken suların şifa özelliği bile varmış, Tarihi kayıtlar bu tasla ilgili olarak taa 1333 yılında Mevlâna Dergâhı'na armağan edildiğini yazıyor.

Aradan tam beş yıl geçti. Lise son sınıftayız. Konya Lisesi'nin Kültür Edebiyat Kolu'nu, iki fen şubesindeki temsilciler ele geçirince biz edebiyat şubesindekiler de bir edebiyat sanat dergisi çıkarmanın heyecanına kapıldık. Hayal güzeldi de bize biraz ünlü adların yazıları da gerekliydi. Kafa kafaya vererek bir ad listesi hazırladık. Cahit Öztelli zaten öğretmenimizdi. Kemal Or ise önceki öğretmenlerimizdendi. Dergimizin sahibi olarak da Ali Rıdvan Ağabey'le anlaşmıştık. Feyzi Halıcı Ağabey'le ise önceden bir görüşmüşlüğümüz vardı. Kim olduğunu hâlâ hatırlayamadığım ünlü ve de yaşlı bir yazarımızı da evinde ziyaret etmeye karar vermiştik. Evi Türbe Önü'nde idi. Meğer biz oraya yazı istemeye değil, en hasından fırça yemeye gitmişiz. 'Sebeb-i ziyaret'imizi anlattıktan sonra ilk parayı yiyiverdik. Ne işimiz varmış böyle faso fiso işlerle, oturup fençe çalışmamışız, filan...

Ağzımızı açıp da, 'Biz edebiyat öğrencileri zaten okulda feleğin sillesini yemişiz; kırkar kişilik iki ayrı fen şubesi varken biz seksen kişilik edebiyat şubesini ikiye bölmeyi düşünememişler (!) filan diyemeden firar eyledik. Ama moralimiz bozulmamıştı. Daha önceki bütün görüşmelerimiz olumlu idi. Görüşeceğimiz son kişi, Müze Müdürümüz Mehmet Önder Bey idi. Randevu alıp kapısına dayanıverdik (!)

Dergimizin ilk sayısı 11 Ocak 1959 tarihinde okuyucusuyla buluştu. Mehmet Ağabey'imiz, geçen yıl kaybettiğimiz ünlü sanat tarihi hocamız Prof. Dr. Oktay Aslanapa'nın lise öğrencileri için yazdığı *Sanat Tarihi* kitabını tanıtan bir yazısını ise Şubat 1959 tarihini taşıyan ikinci sayımızda yayımlamıştık.

Ben onu hep takip ediyordum ama o benim nerelerde olduğumu elbette

bilmiyordu. İstanbul Üniversitesinin Edebiyat Fakültesinde Türk dili ve edebiyatı öğrenimi görüyordum. Aynı zamanda Çapa Yüksek Öğretmen Okulunun da öğrencisi idim. Derken Tokat Gaziosmanpaşa Lisesi'nin edebiyat öğretmeni, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nin Türk halk edebiyatı asistanı derken yıllar akıp gidiyordu. Doktoram tamamlanmış, askerliğim bitmiş, tezim de Cumhuriyetimizin 50. yılı şerefine yayımlanma şansımı bulmuştum.

Bu arada Mehmet Ağabey de daha önce Paris'te başlattığı yolculuklarını Tahran'da sürdürüyordu. Gelip Konya'mızda müze müdürlüğü görevini yürütüyordu. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü olarak Ankara'ya göçmesi ona gurbetin kapısı açıyordu. Derken önce kültür müsteşar muavinliği, sonra müsteşarlık derken çok güzel hizmetlere imza atıyordu.

Kader ağlarını örüyordu. Atatürk Üniversitesi benim doktora tezimi bastırılmış, telif ücreti olarak da 200 kitap vermişti. Kitaba da 89.50 TL gibi iyi bir fiyat konulmuştu. Ama bu kitap öğrencimizin okuyabileceği bir yapıda değildi, çok teknik bir kitaptı. Beş on tanesini hocalarıma, konuya ilgi duyanlara hediye ediyordum.

Bir Ankara yolculuğum sırasında Kültür Bakanlığı'nın (galiba) benimle ilgili birimindeki arkadaşları ziyaret etmiştim. O zamanki yerleri Atatürk Bulvarı üzerindeki İş Bankası'nın (belki o zaman daha yapılmamıştı) gökdeleninin karşısında idi. Söz benim bu ilk kitabıma gelince, Nail Tan Bey, bana bu kitaptan Bakanlığın bir miktar satın alabileceğini söyledi. Yazdığım bir dilekçe ile başvuru işlemimi yaptım. Sonuç mu? Mehmet Önder Ağabey'imizin olur'u ile, o günkü il sayımızdan birkaç fazlası olarak, galiba 70 kadar kitabım satın alındı ve bütün illerimizin İl Halk Kitaplıklarına ulaştırıldı. Tabii Erzurum'a döner dönmez, her biri 716 sayfa olan bu kitaplarımı birkaç çuvala koyup PTT yoluyla ilgili makama ulaştırmıştım. Böylece Mehmet Bey hem ağabeyliği-

ni, hem hemşeriliğini, hem de kültür koruyuculuğunu bir arada gerçekleştirmiş oldu.

Mehmet Ağabey ile çeşitli yurt içi ve yurt dışı bilimsel toplantılarda birlikte olduk. İleride yazılmak kaydıyla ikisinin ip uçlarını verivereyim.

03-08 Kasım 1993 tarihleri arasında Romanya'nın Köstence şehrinde toplanan, *Romanya'da Türk Kültürü ve Sanatının İzleri* toplantısında birlikte idik. 15-17 Nisan 1995 tarihleri arasında ise İznik ilçemizin kaymakamlığı ve belediye başkanlığında ortaklaşa düzenlenen İkinci İznik Bilgi Şöleni'nde bur arada idik. Her iki toplantıyla ilgili ortak hatıralarımız, Mehmet Ağabey'in anlattığı yaşamışlıklar dile getirilecek. Bir üçüncü maddemiz ise onu son defa Keçiören (doğrusu Kığıören, keçi-meçi yok) ilçesindeki bir hastane odasında, yakın dostu İrfan Ünver Nasrattınoğlu ile ziyaretimiz olacaktır.

Ölümünün 10. yılında ruhu şad olsun.

BİLGE İNSAN DR. MEHMET ÖNDER: FİKİRLERİ; ÇALIŞMALARI ve ÖĞÜTLERİ

Bilge insanın yanında kal, öğüdünü al. Bilgenin öğüdü, gönlünde kök salsın! Kaşgarlı Mahmut, *Divanü Lugât'it Türk* (XI. yüzyıl) adlı eserinde, yüzyıllar öncesinde gençlere, erdemli bir bilge olmanın yollarını tavsiye eder.

Dr. Mehmet ÖNDER...

2000'li yılların erdemli bilge insanı...

- O bir sanat tarihçi.
- O bir halkbilimci.
- O bir düşünce ve eylem adamı.
- O bir Atatürk sevdalısı.

Dr. Mehmet ÖNDER, Türk kültür tarihinin çalışma kadrolarına binden fazla makale ve yetmiş yakın kitapla hizmet etmiş bir araştırmacıdır. Ben, uzmanlık alanım gereği, Mehmet Hoca'nın halkbilimci kimliğini sizlere tanıtmak ve taşıdığı misyonu anlatmak istiyorum.

Halkbilimi bir kültür bilimidir. 'Geçmiş ve geleceği, bugün ve geleceği değerlendirmek için bilmek zorundayız.' ilkesini benimsemiş bir bilim dalı. Toplumu oluşturan bireylerin, resmi olmayan anayasası olan 'gelenek' olarak kodlanılan kültürel değerleri araştırıp inceleyen bir bilim dalı. Bir başka ifadeyle, sosyal varlık olan insanın duygu, düşünce, inanç, örf, âdet, gelenek-görenek, mizah, spor, müzik, eğlence vb. diğer alanlarla iletişimini inceleyen bir disiplini...

Türk Halkbilimi araştırmalarının, iki farklı çalışma grubu bulunmaktadır:

Masal, türkü, destan gibi anlatım

türleri; Nasreddin Hoca, Mevlana, Yunus Emre gibi şahsiyetler...

21. yüzyılın kültür endüstrileri boyutunu ele alan konular: Mizah kültürü, spor kültürü, yemek kültürü, kültür ekonomisi, kültür turizmi, toplumsal cinsiyet vd.

Mehmet ÖNDER, bilim hayatında, bu çalışma kadrolarının 1. grubu içinde yer alan konulara, özellikle de Mevlana ve Konya'ya ayrı bir önem vermiştir:

Seyahatnamelerde Konya, Konya'nın tarihi, kültürel yapısı ve müzeleri, Konya ve diğer Anadolu şehirlerinin efsaneleri, destanları, hikâyeleri; Nasrettin Hoca'nın misyonu; Mevlana'nın hayatı, eserleri, felsefesi, sandukası ve müzesi; Atatürk'ün düşünce sistemi ve özellikle kültür politikası ile Atatürk müzeleri O'nun pek çok eserinin temasını oluşturmuştur.

Dr. Mehmet ÖNDER'in Türk kültür çalışmalarındaki önemi, yalnızca yaptığı araştırmalar ve yazdığı makale/kitaplarla sınırlı değildir. O, bir düşünce ve fikir adamıdır. Bugün, Türk Halkbilim camiasının fenomeni olan 'Türk Halk Kültürü Kongresi'nin fikir ve eylem babası Mehmet ÖNDER'dir. Kültür Müsteşarlığı görevindeyken düşünüp eyleme dönüştürdüğü toplantı ve projeler, Türk halk kültürü araştırmalarının klâsîği hâline dönüşmüş organizasyonlardır. Süregelen bir organizasyona katılmak bir araştırmacı için sıradan bir faaliyet olabilirken, bu tür faaliyetlerin bulunmadığı ahval ve şartlarda uluslar arası bilimsel

toplantılara fikir babalığı yapmak ve kurumlaşmasını sağlamak, takdire şayan ve sıra dışı bir durumdur.

Yukarıda zikrettiğim eserleriyle giyabında tanıdığım Rahmetli Hocam ile ilk karşılaşmamız, 21 yıl öncesine dayanmaktadır. Eşimle katıldığım bir sempozyumda Hocam, oturma başkanımı. Ben, akademik hayata yeni adım atan genç, heyecanlı ve zaman yönetimini tam olarak kullanamayan bir araştırmacı olarak 'evlilik geçiş dönemi'yle ilgili 15 dakikalık bildiri süreme, halkbiliminin disiplinini sığdırmaya çalışmanın telaşıyla meşgulken, kendisi o sakin, vakur ve huzur verici tavrıyla bana sonsuz bir anlayış gösterip süremi uzatmıştı. Oturma sonrası gerçekleş-tirdiğimiz sohbetlerde ise, akademik hayatım boyunca unutmayacağım ilk öğüdü hafızama naksetti: 'Kızım, biliyorum, konuşma heyecanı ile yanıp tutuşuyorsun; bildiri sürende, dinleyenlere çok şey anlatmak, onları bilgi bombardımanına tutmak istiyorsun; ama, şunu sakın unutma, sözlerini 14. dakikada bitirirsen en sevilen konuşmacı olursun!'

Yıllar sonra anlıyorum ki sevgili Hocam, bu söz, çok bilgece bir öğüt-müş...

Daha sonraki yıllarda, yurt içi ve dışı pek çok sempozyumda Hocamla birlikte bulunma şansına nail oldum. Hatta, eşim ve ben, ilk yurt dışı sempozyum davetimizi kendisinden aldık. Sempozyumlarda, akademik hayata ve insana dair çok derin sohbetlerine şahit oldum. Kütüphanesini ve tecrübelerini her daim paylaştı benimle. Benim her sempozyum bildirisi için aylarca süren araştırmalarımı görünce, bir sohbetimiz esnasında 'Kızım, araştırmayı yap; ama, kendini paralama. Sempozyuma gelirken uçakta bildiri hazırlayanlar var, senin haberin var mı?' dediğinde benim şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözlerime aldırmadan eşime dönüp 'Süer, kızımın kendisini bu

kadar yormasına izin verme!’ diye tembih etmeyi de ihmal etmemişti.

Sevgili Hocam, sizden aldığım bu ikinci öğüdü, o günlerde inanılmaz yıkıcı ve mümkün olamayacak bir davranış tarzı olarak görmüştüm; ama, yine yıllar içinde anladım ki Hocam, az bile söylemişsiniz! Değil uçakta hazırlayanları, konuşma yapacağı salonda sırasını beklerken bildirisini hazırlayanları görünce, bir zamanlar ‘yıkıcı’ gelen öğüdünüzün aslında ne kadar ‘doğru bir tespit’ olduğunu ve Ziya Paşa’nın ‘Bilgin varsa konuş, âlim desinler, bilgin yoksa sus adam sansınlar!’ sözünü daha iyi idrak edebildim.

Arthur Koestler adlı kültür bilimi araştırmacısı, herhangi bir konudaki farklı görüşleri anlatmak için şu örneği verir.

Sadist kimdir? diye sorar Arthur Koestler ve iki farklı cevap verir: 1. İyilik yaparak mazoşiste kötülük eden 2. Kötülük yaparak mazoşiste iyilik eden.

Hocamla yıllar süren dostluğumuz ve beraberinde gelen sohbetle-

rimiz, benim bu farklı görme biçimlerini kazanmama yardımcı oldu. Sevgili Hocam, insanları ve hayatı algılamamdan, bir bilim insanının konuşması ve kılık kıyafetiyle de herkese nasıl örnek olması gerektiğini vurgulamasına kadar, bana pek çok konuda yol gösterdi.

Rahmetli Mehmet ÖNDER ve Şükrü ELÇİN hocalarım bu konuda mükemmel iki örnektir. Kendilerini tanıdığım yıllar içinde, her iki hocam da tam bir ‘İstanbul beyefendisi’ zerafeti ve şıklığı içindeydiler. Her daim temiz, düzenli ve şık... Ayakkabılarında dahi tek bir toz göremezdiniz...

Değerli Konuklar,

Bellek yani *hafıza*, insanın da toplumun da temelini oluşturur. Algılamaya başladığı andan itibaren insan; yaşadığı, gördüğü, öğrendiği konu, kavram, kişi ve olayları kodlayıp saklamaya başlar ve yeri geldiğinde çağırarak hatırlar. Bir başka ifadeyle bellek; kodlama, saklama ve çağırma fonksiyonlarıyla, hayatı barındırır.

Bu bağlamda, fikirleri, eylemleri ve eseriyle Dr. MEHMET ÖNDER, genelde halkbilim özelde ise Konya kültür belleğinde unutulmayacak kodlamalar yapmış bir bilim insanıdır. Türk halkbilimcilerin belleğinde Dr. MEHMET ÖNDER ismi, her daim kodlanıp saklanacak ve hatırlanacak bir isim olarak yer alacaktır.

Mehmet Hocam, verdiğiniz öğüdü her daim belleğimde saklıyorum ve konuşmamı 14. dakikada bitiriyorum.

MEKÂNIN ‘UÇMAG’ OLSUN SEVGİLİ HOCAM...

Son bir söz:

Dostluğun, ahd-ı vefanın ve çalışkanlığın ortak ismi: Prof. Dr. İRFAN ÜNVER NASRATTINOĞLU. Sizin kadar vefalı, sosyal çevresi geniş, yurt içi yurt dışı bağlantıları kuvvetli ve Türk kültürüne hizmet eden bir insanı tanıdığım için çok mutluyum. İyi ki varsınız...